

Magyar Sztómaterápiás Nővérek Egyesülete

2336 Dunavarsány, Árpád u. 80.

Adószám: 18240641-1-43

Számlaszám: OTP 11711034-20856449

Tájékoztató sztómaviselek részére

Irrigálás

Az irrigálás olyan módszer, melynek alkalmazásával a kolosztómával élő (vastagbél kiültetett) képes a székletürítés szabályozására.

Lényege: a kolosztómán keresztül a sztómaviselek rendszeresen testmeleg vizes beöntésekkel mechanikus ingerléssel üríti a belét. A vastagbél nyálkahártyája a testmeleg víz hatására egy új ingerhez jut. A beöntés rendszeres, ugyanabban az időpontban történő alkalmazása után következik be a székürítés.

Az irrigálást egyéni igény szerint 24-48 óránként célszerű alkalmazni. Az irrigáló eszköz segítségével alkalmanként a vastagbélbe 500-1000 ml mennyiségű szobahőmérsékletű víz(36-37C) beáramoltatása ajánlott. Célszerű mindig ugyanabban a napszakban végezni.

Célja: az irrigáló, sztómával élő passzív kontinenciájának elérése (a beöntések közötti székletmentes időszak).

Az irrigálás feltételei:

- egynyílású, végleges kolosztóma
- szakorvosi javaslat után
- tapasztalt sztómaterápiás nővér által intézetben történő oktatás
- a sztómaviselek rendelkeznek a módszer alkalmazásához szükséges megfelelő ismeretekkel, készséggel (mentális, manuális stb.)
- sztómáját önállóan ápolja
- a sztómaviselek motivált és együttműködő legyen az irrigálás megtanulásában a technika elsajátítására
- a többi vastagbélstóma esetén egyedi mérlegelés szükséges
- gyógyult műtéti heg
- befejezett onkológiai kezelések
- formált széklet
- normál lefutású kolosztóma
- irrigáló készülék
- megfelelő szociális helyiség, körülmények
- évenként ismétlődő szakorvosi kontroll vizsgálat

Az irrigálás ellenjavallatai:

1. két nyílású kolosztóma
2. parasztómális sérv (sztóma mellett kialakult sérv)

3. prolapsus (bélelőesés)
4. stenosis (szűkület)
5. gyakori hasmenés
6. gyulladós bélbetegség és divertikulózis miatt operált beteg
7. kemo és sugárterápia ideje alatt
8. hasi besugárzást követően 6 hónapig
9. súlyos keringési és légzési betegsége
10. társult betegségek(paresis, arthritis, vakság, demencia stb.)

Az irrigálás előnyei:

- nagy mozgásszabadságot tesz lehetővé
- az irrigációk közti időszakban kisméretű sztómazsák is elég, melynek viselése kényelmesebb
- jól alkalmazva csökken a felhasználandó segédeszközök mennyisége (a sztóma ellátására akár egy szigetkötszer is elegendő, mely teljes biztonságot nyújt)
- székletürítés feletti kontroll
- kevesebb sztóma körüli bőrelváltozás
- kevesebb mennyiségű bélgáz
- kevésbé kellemetlen szagok
- jobb közérzet
- kevesebb pszichoszomatikus probléma
- szabadabb mozgás, munka, utazás, stb.
- teljes biztonság a szexuális életben
- megbízható módszer, könnyű alkalmazni, de megtanítása szakembert igényel

Az irrigálás hátrányai:

- időigényes (kb. 45- 60 perc)
- mellék helyiséghez kötött
- a beöntésnek káros hatása nincs, de a hozzászokás veszélye, mint a hashajtó gyógyszerek szedésénél fennáll.
- az első időszakban szükséges lehet az irrigálás előtti sztómazsákra

Mire van szükség az irrigációhoz?

Irrigációs szett. Minden nagyobb segédeszköz-gyártó cég forgalmazza a szükséges beöntőkészletet. Ennek fő része a két liter körüli kapacitású víztartály, melyet műanyag csatlakozócső köt össze egy kónusz elemmel, ami a sztómához csatlakoztatható. A beöntőcsövön az áramlás szabályozására alkalmas zárszerkezet van. A víztartályon kalibrálás mutatja a befolyt vízmennyiséget. Praktikus kiegészítő lehet továbbá a tartállyal egybeépített hőmérő, mert a túl hideg és túl meleg víz beöntése egyaránt komoly kellemetlenségeket okozhat. A leeresztő zsák alul és felül nyitott, cső alakú, az irrigálás során ez kerül a sztómányílásra. Felső nyílásán keresztül a kónusz melléfolyástól mentesen illeszthető a sztómába, alsó nyitott vége pedig a kimosott béltartalom felfogására szolgál, mely a

WC-be üríthető. Szükséges még tisztálkító eszközök, törölők, síkosító gél, öv, gumigyűrű, sztómalezáró dugó és -sapka.

Az irrigáció körülményei:

A reggeli órákban, nyugalmas körülmények között a WC-ben kell végezni. Eleinte egy óra is szükséges lehet, később a rutinnal ez 30-40 percre csökken. Ajánlott a reggeli és a meleg folyadék elfogyasztása, mely segíti a spontán bélműködést, a vastagbél kiürítését megindító reflex beindulását.

Az irrigáció technikája

A víztartályt kézmeleg csapvízzel feltöltjük, és attól függően, hogy állva vagy ülve végezzük az irrigálást vállmagasságban a WC mellett egy erre elhelyezett fogásra felakasztjuk. A sztóma ellátására az előzőleg felhelyezett eszközt eltávolítjuk, és a szokott módon a sztóma környezetét megtisztítjuk. A szájadékra felragasztjuk az egyrészes leeresztő irrigáló zsákot. Ha kétrészes szettje van, akkor a zsákot illessze rá a pelottára, jól nyomkodja meg, állítsa be az öv feszességét a megfelelőre. A szokásos helyzetben a WC-re ülünk, vagy állunk. A zsák alsó nyílását a záróklippel lezárhatjuk, vagy a kagylóba eresztjük. Légtelenítés után az irrigációs szerelék kónuszát síkosítjuk, majd a leeresztő zsák felső nyílásán keresztül óvatosan a sztómába illesztjük.

Az óvatos nyomás fenntartása mellett megnyitjuk az elzárócsapot, és 500-800 ml. vizet folytatunk a vastagbélbe. A pontos mennyiség egyénenként változhat, meghatározásában a sztómaterápiás ápoló és a saját tapasztalat segíthet. Természetesnek tekinthető, hogy a beáramló víz egy csekély feszítő érzést okoz. Kb. 800ml. vizet 4-5 perc alatt folyathatunk be. Az áramlásszabályozóval beáramoltatott víz sebessége szabályozható.

Szédülés, hányinger, eseteleges hasi fájdalom, görcs előfordulása esetén az irrigáló szett csövén lévő csapot el kell zárni. Az észlelt tünet mély, egyenletes légvétel után néhány perc múlva meg fog szünni. Valószínű a bélbe a víz gyors beáramoltatása történt, ezért az áramlási sebességen az irrigálás folytatása után, melyet néhány perc múlva elkezdhetünk csökkenteni kell.

A víz beáramoltatása után rövid időre a kónuszt tartsa a szómába. Így a bélben feszülés, nyomás keletkezik, mely segít a székürítés reflexes kiváltásában. Ennek ideje, módja teljesen egyéni lehet. Van, akinél 2-3 perc, van olyan is, akinél 20-40 perc várakozási idő is eltelik a széklet megjelenéséig.

A kónuszt eltávolítjuk és a felső nyílást lezárjuk. Hirtelen, nyomás alatt ürülő tartalomra is fel kell készülni, a leeresztő zsák felső végét a kónusz eltávolítása után fogjuk össze. Ezt követően 20-40 perc után még ürülhet szél, béltartalom. Ennek elősegítésére enyhén masszírozhatjuk a hasfalat. Kényelembe helyezkedünk, újságot olvashatunk, rádiót hallgathatunk, és megvárjuk a vastagbél kiürülését.

Előfordulhat, hogy az irrigálással bevitt vízmennyiséget a szervezet felszívja. Ez akkor fordul elő, ha a szervezetet folyadékhiány, kiszáradás fenyegeti. Ne ijedjen meg, ha a béltartalom a legintenzívebb torna, masszírozás ellenére sem távozik. Ilyenkor a szervezetnek élettani szempontból szüksége van a beöntésre szánt vízmennyiségre. Bő folyadékfogyasztás után másnap az irrigálást meg lehet ismételni.

A folyamatot megismételjük 300 ml. víz bevitelével. A leürülő folyadéknak többé-kevésbé fel kell tisztulnia. A leeresztő zsákot a maradék vízzel átöblítjük, majd a nyílásait lezárjuk. Következik a reggeli kávé, fogmosás, esetleg reggeli torna. A mozgás elősegíti a béltartalom utolsó maradványainak távozását.

Végezetül eltávolítjuk a leeresztőzsákot, lezuhanyozunk. A sztómanyílást sztómazsákkal, sztómadugóval, sztómasapkával, esetleg szigetkötszerrel is elláthatjuk.

Az irrigáló szettet langyos szappanos vízzel el kell mosni, átöblíteni és kiszárítani.

Hol irrigáljunk?

Legjobb olyan fürdőszobában, ahol van WC, esetleg tusoló is. A zuhanyrózsa könnyen elérhető legyen. Ha a lakásban nincs WC, akkor a fürdőszobát válasszuk az irrigáláshoz. Ilyenkor a széklet lebocsátásához műanyag vödört használjunk. Az irrigálás befejeztével minden apró szennyeződést távolítsunk el, gondolva a fürdőszobát utánunk használókra is. Fürdőszoba hiányában bárhol irrigálhatunk, ekkor is kell egy vödör, kb. 10 liter testmeleg víz és merítő edény a töltögetéshez és öblítéshez. Az irrigálást legjobb olyan laza ruházatban végezni, ami nem akadályozza a tevékenységet, könnyen mosható a véletlenül kifolyt víz vagy széklet miatt. Ajánlatos minden, az irrigáláshoz használatos eszközt a közelbe előkészíteni.

Az irrigálás során fellépő problémák:

1. Elégtelen vízbeáramlás (okai és tennivaló):

- a kónuszt eltömítette a széklet (kissé emeljük elő a kónuszt a vízbeáramlás mellett)
- a kónusz vége nekinyomódik a bélfalnak (emeljük elő a kónuszt)
- a víztartály túl alacsonyan van (tartály emeljük magasabbra)
- Szűkület a hasfal szintjében (lassítsuk az áramlás sebességét és gyakoroljunk enyhe befelé irányuló nyomást a kónuszra)

2. A belek lassú kiürülése (okai, tennivaló):

- a beöntővíz túl meleg (az irrigálás megkezdése előtt, ellenőrizzük a víz hőfokát)
- a beáramlási sebesség túl lassú (közepes sebességen végezzük a víz áramoltatását)
- a beteg ki van száradva (kevesebb beöntő folyadék távozik. Bő folyadékbevitel után másnap ismételjük meg a beöntést)
- "Lusta" bél (a hasfal masszírozásával segítsük az ürülést)
- az irrigáló folyadék elfolyik (rosszul tartjuk a kónuszt, legyen a hasfalra merőleges.)

3. Hasi görcsök jelentkeznek:

- a víz beáramlás túl gyors
- az irrigáló folyadék túl hideg
- idegesség
- stenosis (sztómaszűkület)

4. Két irrigálás között is jelentkezhet székletürítés, ha:

- bélfertőzés, hasmenés esetén
- túl sok idő telik el két irrigálás között
- az irrigáló folyadék mennyisége nem megfelelő
- az irrigálás túl gyorsan történik

Készítette: Deák Gyuláné
Sztómaterápeuta

A Magyar Sztómaterápisá Nővérek Egyesületének Betegtájékoztató kiadványa
Oktatás céljából sokszorosítható.

Minden jog fenntartva.

1. kiadás 2016.10.25.
